

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ**APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor****C. G. DISSESCU****V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY****SILIU RĂDULESCU**
PRIM-REDACTOR**REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA**
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3**B. P. RĂDULESCU**
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Ion N. Stambulescu.— *Probleme de ordin constituțional. Jurisprudența Română.*— *Inalta Curte de Casație și Justiție secția II.*— Ordonanță de adjudecare.— Vânzare pentru eșire din indiviziune.— Recurs.— Admisibilitate (Elena G-ral Cantacuzino cu G. C. Petcu).
Curtea de Apel Galați. secția II.— Schimb de imobile între soți.— Admisibili etc.— Osebită pă ere. (A. și N. Grozea cu Dim. Gheorghiu).
Judecătoria Ocol I. Galați.— Transport de Persoane.— Tramvai.— Ruperea hainei unui călător.— Culpă cărașului.— Responsabilitate contractuală. (Jacques Zaharia cu Societatea Tramvaiului electric din Galați).

PROBLEME DE ORDIN CONSTITUȚIONAL

Curtea de Casație a avut să se pronunțe în secții unite asupra chestiei dacă este sau nu constituțională legea organizării corpului de avocați, anume în dispoziția din articolul 40 al acelei legi, care prevede că: orice acțiune, apel, opoziție sau recurs, trebuie, sub pedeapsă de nulitate, să fie contrasemnate dela început de un avocat, sau cel mai târziu în cinci zile libere dela depunerea aceluia act procedural la instanța judecătorească, decizând Casația că această măsură este perfect constituțională.

S'a susținut că prin această dispozițiune se calcă dreptul de a petiționa, drept formal recunoscut atât de vechea Constituție prin articolul 28, cât și de noua Constituție prin articolele 30 și 53, care prevăd că: „fiecare are dreptul de a se adresa la autoritățile publice prin petițiuni subscrise de către una sau mai multe persoane, neputând însă petiționa decât în numele subscrișilor“.

Înainte de a examina chestiunea constituționalității articolului 40 din legea avocaților, este necesar a cerceta care au fost motivele determinante ale acestei dispozițiuni.

Din discuțiile ce au avut loc la Camera Deputaților și la Senat, precum și din lucrările raportorilor comisiunilor parlamentare rezultă că ideile dominante, care au condus pe legiuitori, pentru a lua această măsură, erau că este o imposibilitate ca fiecare cetățean să cunoască toate legile, decretele și regulamentele în vigoare, pentru a-și putea redacta în mod regulat acțiunile ce au de intentat, cât și diferitele cereri pentru atacarea hotărârilor date ca: opozițiuni, apeluri, recursuri, etc.; așa că din

această cauză se văd zilnic anulate de către instanțele judecătorești asemenea acte pierzându-se astfel de împricinați o mulțime de procese drepte.

Că deci legiuitorul în interesul justițiabililor, mai mult decât al avocaților, a luat această dispoziție, obligând pe împricinați a avea dela început recurs la oficiul unui avocat.

S'a mai adăugat ca motiv al dispoziției din articolul 40, speranța legiuitorilor că cu acest mod se va stârpi plaga samsarilor de procese și a jelbarilor, care în necunoștință de orice principiu de drept, compromiteau interesele nenoroțiilor lor clienți.

S'ar fi putut adăuga însă, ceea ce nu prea a reeșit din debaterile parlamentare, că cu modul acesta se va ușura, în câțva sarcina judecătorilor, peste măsură împovărați cu atâtea procese, la care li se cere zilnic soluțiuni, având, grație acestei măsuri a articolului 40, a statua asupra unor acțiuni, opozițiuni, apeluri și mai ales recursuri, redactate în mod mai juridic, fiind opera avocaților cunoscători ai dreptului.

În această ordine de idei este bine să se știe că în Franța nu orice avocat înscris într'un barou, are dreptul a redacta, a introduce și a susține un recurs în fața Casației, ci numai acei avocați special înscrși în tabloul întocmit de acea curte și în număr foarte restrâns; așa că dacă un monopol există în favoarea avocaților în Franța, în privința formulării și prezintării recursurilor, unde chestiile de drept au o importanță decisivă, monopolul acesta este încă și mai pronunțat, nefiind decât 60 de avocați în total înscrși în tabloul special al Casației.

Această măsură ușurează însă foarte mult lucrările acelei curți, căci acești avocați fiind specializați și în curent cu toate chestiunile debătute în fața Casației, nu-și permit a se prezenta cu recursuri formulate în fapt, redactate confuz, sau întemeiate pe motive de drept eronate, sau pe principii contrarii celor ce Curtea de Casație, pe temeiuri de drept indiscutabile, a stabilit în mod constant.

La noi, însă, acest fel de recursuri formează marea majoritate, fiind redactate de jelbări, ceea ce explică în parte faptul că, după o statistică publicată acum 20 de ani de cunoscutul autor Ernest Faye, Curtea de Casație din Franța a avut de judecat într'un an numai 280 de recursuri, la o populație de 40 milioane locuitori, plus coloniile, pe când la

noi în acelaș an Curtea de Casație a avut de soluționat peste 750 de recursuri.

Revenind acum la chestia constituționalității dispoziției cuprinsă în art. 40, să examinăm principiile puse de Constituția noastră.

Domnul Dissescu, în importanta sa lucrare asupra Constituției României, se exprimă astfel despre dreptul de a petiționa: „Dreptul de petițiune e facultatea ce are orice persoană de a se adresa puterilor sociale, autorităților constituite, pentru a le aduce la cunoștință cutare fapt, și a le cere intervențiunea. În ordinea judiciară dreptul de a petiționa se exercită sub forma acțiunilor, el e reglementat de procedura civilă, penală și comercială. Nu însă la acest fel de petițiuni se referă articolele 28 și 50. În aceste articole din Constituție (cea veche) e vorba de dreptul de petițiune de natură mai mult politică decât civilă“.

Dreptul de a petiționa consacrat de Constituția noastră este un drept de natură mai mult politică, căci prin el pot cetățenii aduce la cunoștința Suveranului, a Camerilor, sau a oricărei autorități, plângerile lor în contra samavolnicilor lor, sau vexațiilor agentilor forței publice, sau funcționarilor oricărei autorități.

Din istoria dreptului public al Europei se cunoaște importanța și vicisitudinile acestui drept de a petiționa, drept recunoscut de unii suverani ai Angliei și ai Belgiei, precum și desordinile la care el a dat loc în Franța pe timpul marelui revoluții, când mii de oameni armați veneau sub pretext de a-și exercita dreptul de a petiționa, în fapt însă pentru a influența, ba chiar a dicta reprezentanților națiunei măsurile ce ei doreau să se adopte.

Din această cauză a trebuit cu timpul să se reglementeze acest drept, la petițiuni semnate de fiecare, și fără dreptul de a le prezenta în persoană, ceea ce s'a admis și în Constituția noastră.

În ordinea judiciară, însă, dreptul de a petiționa nu se poate exercita în alt mod decât prin întinderea de acțiuni, și ca consecință de a introduce opozițiuni, apeluri, recursuri, toate acte reglementate de codul de procedură civilă, penală sau comercială și de legile speciale ca legea organică a Curții de Casație, etc.

Este deci cert că dreptul de a petiționa către instanțele judecătorești este și trebuie să fie reglementat, fiind un interes de ordine publică ca procesele să aibă un sfârșit, și ca consecință, căile de atac în contra hotărârilor date, să fie precis determinate, fără ca să se poată susține că această reglementare ar aduce vreo atingere dreptului constituțional de a petiționa.

De asemenea cred că e indiscutabil că nici măsura de a supune la anume taxe și timbre acțiunile, opozițiile, etc. sau de a fixa termenile în care, sub pedeapsă de nulitate, să se depună motivele de apel sau recurs, precum și măsura de a fixa orele și timpul vacanțelor, zilele când se primesc asemenea petițiuni, nu este o dispoziție neconstituțională, deși jenerază desigur exercițiul dreptului de a petiționa.

Tot așa este desigur și cu măsura luată de legiuitor prin art. 40 al legii mai sus citată. Cu totul altă chestiune este, însă, dacă o asemenea măsură

este sau nu vexatorie, obligând chiar pe oameni experimentați și cu o cultură superioară, dar fără o diplomă dela o facultate de drept, de a se supune la formalitatea contrasemnării de către un avocat, de formă adeseori, a acțiunilor de ei făcute, ba ce e mai grac, ceea ce explică revolta sufletească ce s'a produs în spiritul unora din parlamentari, ca d. Dissescu și alții, taxând chiar de neconstituțională această măsură, este că nu s'a fixat dela început, printr'un tarif rațional, adică proporțional cu importanța afacerii și cu munca depusă de avocat, taxa ce va trebui plătită pentru acest serviciu, lăsând astfel pe împricinați la discreția avocaților, și deci dând loc la posibilitate de abuzuri.

Din toate cele ce preced rezultă dar că dacă măsura luată de art. 40 poate fi considerată ca vexatorie, și în orice caz ca exorbitantă, cât timp nu va fi țărmutită prin fixarea unui tarif, nu se poate însă, în nici un chip, pretinde că ea e neconstituțională.

I. N. Stambulescu

Procuror General la Curtea de Casație

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE

Secția II

Audiența de la 12 Martie 1924

Președinția D-lui. Oscar N. Nicolescu, Președinte

Elena General Cantacuzino cu G. G. Petcu

ORDONANȚA DE ADJUDECARE.— VÂNZARE PENTRU EȘIRE DIN INDIVIZIUNE.— RECURS.— ADMISIBILITATE.— ART. 103 DIN CONSTITUȚIE.— ART. 559, 680, 694 ȘI 696 PR. CIVILĂ.

Cu toate că, potrivit dispozițiilor din procedura civilă, în contra ordonanțelor de adjudecare date în materie de vânzare pentru eșire din indiviziune nu este deschisă calea recursului în casație, totuși recursul devine admisibil față de dispozițiile art. 103 din noua Constituție după care dreptul de recurs în casație e de ordin constituțional.

No. 49.— Casată, în urma recursului făcut de Elena General Cantacuzino, ordonanța de adjudecare a Trib. Ilfov, secția de Notariat cu No. 864 din 1923, în proces cu G. G. Petcu.

S'au ascultat citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier D. Cihodariu, d-nii avocați S. Rosental pentru recurentă și I. Mantu pentru intimat.

Curtea deliberând,

Asupra incidentului de inadmisibilitate a recursului:

Având în vedere că prin ordonanța supusă recursului cu No. 8846 din 9 Noembrie 1923, s'a adjudecat definitiv asupra lui G. G. Petcu imobilul din Brăila, str. Fațada Portului 18 și str. Misișilor, scos în vânzare prin licitație publică pentru eșire din indiviziune.

Considerând, în adevăr, că după art. 694 și 696

din codul de proced. civilă, când în materie de eşire din indiviziune, împărţea la unora sau mai multor nemişcătoare nu se poate face comod în natură, Tribunalul va hotărî vânzarea lor, care se va face potrivit rânduelilor prevăzute de lege pentru vânzarea bunurilor nemişcătoare ale minorilor; că legiuitorul prin art. 689 proc. civilă, care face parte din secţiunea V-a, capitol 19, cartea 3, în care tratează despre vânzarea bunurilor nemişcătoare ale nevârstnicilor, nu a prevăzut şi art. 559 şi următorii din acelaş cod, care prescrie dreptul de recurs în contra ordonanţelor de adjudecare date în materie de vânzare silită;

Că, prin urmare, din aceste texte din proc. civilă rezultă că în contra ordonanţelor de adjudecare date în materie de vânzare pentru eşire din indiviziune nu este deschisă calea recursului în casaţiune, o astfel de vânzare nefiind decât o convenţiune, făcută sub privigherea justiţiei pentru care partea vătămată nu are decât calea unei acţiuni principale;

Considerând, însă, că art. 103 din noua Constituţiune, prescrie în mod general şi categoric prin al. 3 că „dreptul de recurs în casare este de ordin constituţional“;

Că, astfel fiind, şi întrucât ordonanţa atacată cu recursul de faţă a fost pronunţată sub imperiul noii Constituţiuni, acest recurs este admisibil, şi dar, incidentul ridicat de intimat că a fi respins ca neîntemeiat.

Pentru aceste motive, respinge incidentul de inadmisibilitate¹⁾.

CURTEA DE APEL DIN GALAŢI

Secţia II

Audienţa dela 29 Noembrie 1923

Preşedenţia D-lui I. Corjescu, Preşedinte

A şi N. Grozea cu Gh. Gheorghiu

SCHIMB.— VÂNZARE.— REGULE COMUNE.— PROHIBIŢIUNEA VÂNZĂRII ÎNTRE SOŢI.— REGULELE SPECIALE VÂNZĂRII.— ART. 1307 ŞI 1409 C. CIVIL.

SCHIMB.— DACĂ POATE AVÊA LOC ÎNTRE SOŢI.— ART. 1307 ŞI 1409 C. CIVIL.

1. Dispoziţiunile art. 1409 c. civil. potrivit cărora regulele prescrise pentru vânzare se aplică şi la contractul de schimb, se referă numai la regulele generale cu privire la forma contractului, la consimţământul părţilor, la transcripţie, la răspundere în caz de evicţie, adică la tot ce se potriveşte cu natura şi efectele schimbului, iar nu şi la regulele speciale vânzării care îşi au raţiunea lor numai când este vorba de vânzare, cum sunt cele privitoare la incapacitatea de a vinde înscrisă în art. 1307 c. civil.

2. Nu se pot aplica prin analogie dispoziţi-

1) În fond ordonanţa de adjudecare a fost casată, fiindcă din lucrări s'a constatat că recu enta fiind coproprietară nu a fost citată cu ocaziunea vânzării imobilului.

unile prohibitive ale vânzării de imobile între soţi şi la schimbul de imobile dintre aceştia, de oarece prohibiţia din art. 1307 c. civil a fost creată pentru a înlătura înţelegerile frauduloase dintre soţi, cari sub forma vânzării ar ascunde donaţii ce nu s'ar mai putea revoca sau ar păgubi pe creditori, ceea ce nu poate avea loc în contractele de schimb, unde fie care primeşte în mod real echivalentul lucrului dat în schimb.

No. 202.— Adm's apelul făcut de Atanase Grozea şi Niculai Grozea în cont a sentinţei Trib. Covurlui S. I cu No. 422 din 29 Decembrie 1922 în proces cu Gh. Gheorghiu.

S'au ascultat D-nii avocaţi Virgil Benişache pentru apelanţi şi I. G. Păunescu pentru intimat.

Curtea,

Asupra apelului făcut de Atanase Grozea şi Niculai Grozea din Galaţi, cu petiţia înreg. la No. 420 din 8 Februarie 1923, în contra sentinţei Trib. Covurlui s. I, No. 422 din 29 Decembrie 1922, prin care s'a admis acţiunea intentată contra lor, cu petiţia înreg. la No. 24.067 din 19 Octombrie 1921, de către Gh. Gheorghiu, din Brăila, în calitate de administrator legal al minorilor săi copii: Ioana, Felicia, Alexandru-Cezar şi Mircea Gheorghiu, obligându-i a-i lăsa în calitate de arătată proprietatea şi posesiunea imobilului din Galaţi, strada Brăilei No. 177 zis „La Vişoara“ cu toate clădirile şi pavilioanele aflate în momentul decesului lui Spiridon Toma, precum şi la plata sumei de 1000 lei cheltueli de judecată.

Având în vedere susţineriel părţilor şi actele din dosar.

Având în vedere, că pentru justificarea acţiunii sale intimatul a asuţinut, că autorul său Spiridon Toma a rămas proprietar asupra imobilului din strada Brăilei No. 177, pentru că prin actul autentificat şi transcris de Tribunalul Covurlui sub No. 1930 din 8 Iunie 1911, nu s'a făcut un schimb cu imobilul soţiei sale Sofia Sp. Toma, din strada Brăilei No. 158, ci numai s'a trecut dotalitatea sumei de 4000 lei, cu cât aceasta cumpărase imobilul dela Natalia Antachi, depe acest imobil, pe acel al soţului din strada Brăilei No. 177, şi în sprijinul acestei afirmaţiuni, s'a referit la conţinutul actului intitulat de schimb, la afirmaţiunile soţiei cu ocaziunea contestaţiunii făcută la punerea în posesie cerută de moştenitorii def. Sp. Toma, consemnate în sentinţa Tribunalului Covurlui secţia I-a, No. 250, din 2 Octombrie 1915, că aceştia nu au dreptul la întreg imobilul, de oarece şi dânsa are o parte dotală până la concurenţa sumei de 4000 lei şi în fine la faptul că Sp. Toma, nu a primit în schimb imobilul din strada Brăilei No. 158, care a fost vândut de soţie în parcele şi înainte şi în urma actului de schimb.

Având în vedere că aceste oblecţiuni nu sunt întemeiate, pentru ca nu numai după titulatura actului de schimb, dar şi din declaraţiunile soţilor în cuprinsul actului se constată că dânsii au făcut schimbul acelor imobile, după ce mai întâiu au ce-

rut și obținut și autorizarea Tribunalului Covurlui, dată prin jurnalul No. 3599 din 6 Iunie 1911.

Afirmatiunea soției din sentința Tribunalului Covurlui No. 256 din 2 Octombrie 1915, că are numai o parte dotală din imobilul schimbat până la concurența sumei de 4000 lei, cu care a isbutit a înlătura pe moștenitorii defunctului său soț Sp. Toma de a fi trimiși în posesiunea aceluși imobil, nu este de natură a modifica caracterul actului de schimb, din cauză că era făcut printr'o eroare de drept, în care de altfel a căzut și Tribunalul Covurlui, prin autorizatiunea dată pentru acel schimb, pe de-o parte socotind, că suma de 4000 lei provenită din banii dotali ai soției cu care acesta cumpărase dela d-na Natalia Antachi, din strada Brăilei No. 158, imobil dat în schimb, i-a imprimat caracterul dotalității, ceea ce nu era adevărat conform art. 1247 cod. civ., de oarece prin contractul de căsătorie nu s'a stipulat o asemenea întrebunțare a banilor dotali, pe de altă parte, fiindcă în ipoteza că imobilul ar fi devenit dotal, după cum l'au considerat soții Sp. Toma, caracterul dotalității se reflecta asupra întregului imobil oricare ar fi fost valoarea lui, nu numai până la concurența sumei de 4000 lei, cu care fusese cumpărat cu banii dotali, fiindcă cu atât fusese cumpărat întreg imobilul și prin urmare, imobilul schimbat cu acesta cu autorizatiunea Tribunalului, ar fi devenit dotal, nu numai până la concurența sumei de 4000 lei, ci până la cea a valorii reale a imobilului din momentul schimbului, și numai ce ar fi prisosit peste această valoare nu ar fi devenit dotal; ori o expertizare a ambelor imobile, în momentul schimbului nu s'a făcut, stabilindu-se numai cea a imobilului soțului din strada Brăilei No. 177, la 15.000 lei, așa că din această pricină, ceia ce eventual ar mai fi putut fi supus discuțiunii ar fi fost sulta rezultând din diferența de valoare a imobilelor schimbate, nu însă și schimbul acelor imobile, care a rămas definitiv din momentul contractării; ori nu aceasta face obiectul discuțiunii de acum între părți.

De asemenea, nici împrejurarea că soția a dispus de imobilul său prin vânzări în parcele, fie înainte fie în urma actului de schimb, nu poate avea nici o influență asupra valabilității schimbului, pentru că pe de-o parte aceste vânzări s'au făcut cu consimțământul soțului, care ar fi avut posibilitatea de a le împedea refuzând soției autorizatiunea de a le vinde, ceea ce nu a făcut, astfel că față de achizitorii acelor parcele ar fi responsabil ca și când el însuși le-ar fi vândut, iar pe de altă parte parcelele vândute anterior schimbului, de care soțul a avut cunoștință în momentul schimbului ar putea fi considerate, că nu au mai făcut obiectul schimbului, ca unele ce eșiseră din patrimoniul schimbătorului.

Așa dar fiind stabilit, pe de-o parte, că schimb de imobile a avut loc între soți, căci o garantare a sumei dotale de 4000 lei, în imobilul soțului, după cum susține intimatul, nu se poate concepe, pe câtă vreme soțul nu a primit această sumă pentru a o garanta cu imobilul său, iar pe de altă parte că imobilul soției din str. Brăilei No. 158 dat în schimb, nu a fost dotal, pentru considerațiunea că banii dotali cu care a fost cumpărat nu avea specificarea de a

fi întrebuințați în acest scop prin actul dotal, este cert, că nu ne aflăm în cadrul dispozițiilor art. 1254 cod. civ. care permite schimbul imobilelor dotale, cu autorizatiunea Justiției, și al schimbului de imobile parafernale între soți în timpul căsătoriei.

Având în vedere că în această situațiune intimatul a susținut, că schimbul între soți nu era valabil, conform art. 1409 cod. civ., care aplică contractului de schimb toate regulele prescise pentru vânzare, combinat cu art. 1307 cod. civ. care prohibă vânzarea între soți.

Având în vedere că în această situațiune intimatul și jurisprudența această chestiune, totuși dacă înlăturăm regulele de drept, care guvernează materia schimbului, cu principiul economic al libertății circulațiunii bunurilor, soluțiunea care se impune militează în favoarea permisiunii schimbului de imobile între soți.

În adevăr, principiul general al libertății tranzacțiunilor, care este o dogmă de drept, în convențiunile dintre părți nu este stânjenit prin nici o dispozițiune legală în privința contractului de schimb, fie că ar fi intervenit între soți, fie între alte persoane, pe când vânzările sunt prohibite între soți, prin art. 1307 cod. civ., în afară de cele trei cazuri excepționale enumerate în acel articol, pentru cauza de lichidațiunea datoriiilor dintre soți, creindu-se astfel pentru vânzările între soți, o incapacitate legală de a contracta care fiind restrictivă, în aplicarea sa, nu se poate întinde prin analogie și la contractele de schimb; cu atât mai mult cu cât între vânzare și schimb nu există analogie de situațiuni, pentru că pe când prohibițiunea din art. 1307 a fost edictată pentru motivul de a se înlătura înțelegerile frauduloase dintre soți, care sub forma vânzării ar putea ascunde donațiuni, ce nu s'ar mai putea revoca, sau a păgubi pe creditorii, aceiași teamă nu există în contractele de schimb, unde fiecare primește realmente echivalentul lucrului dat în schimb.

Deosebirea între vânzare și schimbul între soți apare și mai evidentă prin dispozițiunile legale asupra dotei; pentru că pe când prin art. 1248 cod. civ. se proclamă principiul inalienabilității imobilelor dotale, în afară de cazurile specificate în articolele următoare, prin art. 1254 cod. civ. se permite schimbul imobilelor dotale, cu îndeplinirea unor anumite formalități, fără nici o distincțiune, dacă schimbul ar interveni între soți sau cu alte persoane; ori, dacă legiuitorul s'a arătat atât de favorabil libertății schimbului averii dotale, pentru a cărei păstrare a luat atâtea măsuri de protecțiune, nu există nici o rațiune de a crede că aceiași libertate nu a fost consacrată și pentru schimbul de imobile parafernale, când ar interveni între soți; cu atât mai mult cu cât această soluțiune a fost adoptată și de legiuirile vechi ale țării, care permiteau schimbul între soți (art. 33 și 35 cap. XVI p. III cod. Caragea) dela care legiuitorul nou prin nimic nu și a manifestat vreodată intențiunea de a deroga.

De aceea nu se pot aplica prin analogie dispozițiunile prohibitive ale vânzării de imobile între soți, înscrise în art. 1307 cod. civil, și la schimbul de imobile dintre aceștia mai ales că dacă am întinde

aceste dispozițiuni și la schimb ar trebui să aplicăm schimbului și cazurile excepționale prevăzute în acel articol, când vânzarea este permisă, pentru a fi analogie perfectă, ori aceste cazuri nu se potrivește cu natura și efectele schimbului.

Astfel fiind, când prin art. 1409 cod. civ. se exprimă că se aplică schimbului, toate celelalte reguli prescise pentru vânzare, nu s'a avut în vedere decât regulile generale privitoare la forma contractului, la consimțământul părților, la transcripțiuni, la răspundere în caz de evicțiune, etc. care se potrivește cu natura și efectele schimbului, iar nu și regulile speciale ale vânzării, care își au rațiunile lor, numai când este vorba de vânzare, nu și de schimb, cum este incapacitatea de a vinde înscrisă în art. 1307 cod. civil. Așa a zis Inalta Curte de Casație secția I-a, prin decizia No. 182 din 22 Maiu 1889, Buletin pag. 526 în procesul soților Toma cu alții, tocmai asupra acestui schimb.

Așa dar schimbul de imobile intervenit între soți Sp. Toma fiind valabil, Sofia Sp. Toma a dobândit proprietatea imobilului de pe strada Brăilei No. 177, care prin succesiunea testamentară a revenit apelanților Atanaso și Neculaș Grozea, așa că apelul acestora este întemeiat și urmează a fi admis, respingându-se acțiunea intentată contra lor de Gh. Ghiorghiu, ca reprezentant al copiilor săi minori, care este obligat conform art. 140 proc. civilă, a plăti și cheltueli de judecată cauzate apelanților cu timbre și plată de avocat, al căror quantum se fixează după apreciere la suma de 500 lei.

Pentru aceste motive, redactate de d. consilier V. Bălășescu, admite apelul.

Semnați: *I. Corjescu, V. Bălășescu, I. T. Liciu*

Opinie:

Subsemnatul difer de părerea majorității, numai în ce privește soluțiunea că schimbul între soți este permis, fiindcă am convingerea că contractul de schimb nu poate fi permis între soți exceptându-se dispozițiunile art. 1254 cod. civil.

Intr'adevăr, dacă avem în vedere, pe de-o parte, dispozițiunile art. 1307 cod. civil, constatăm că ea edictează în mod foarte precis că vânzarea nu se poate face între soți decât pentru cele trei cazuri excepționale anume prevăzute, iar pe de altă parte dacă trecem la analiza dispozițiunilor articolului 1409 cod. civil, constatăm că de asemenea se edictează în mod foarte precis că, regulile privitoare la vânzare se aplică și la schimb, acestea fiind dispozițiunile imperioase ale legii, de ce s'ar putea interpreta că prin dispozițiunile articolului 1409, nu s'a avut în vedere decât regulile generale privitoare la forma contractului, la consimțământul părților, la transcripțiuni, etc., nu vedem că se poate face această deosebire, căci ce este în esență o vânzare altceva decât un schimb perfecționat, diferența între contractul de schimb și cel de vânzare este numai că la acesta din urmă una din părți dă celelalte o sumă de bani pentru a obține lucrul ce vrea, iar la cel întâi, fiecare din ambele părți dă și primește un lucru oarecare, exceptându-se banii, și așa fiind, când există atâta asemănare între aceste contracte

și când tocmai pentru aceste motive atât în codul civil francez, cât și în al nostru sunt inserate așa de puține articole relativ la contractul de schimb, adică numai 4 și finalul care edictează că toate regulile prescise pentru vânzare, se aplică și la contractul de schimb; de ce se caută a se face o diferență și că din contra în lipsa unui text formal care să permită schimbul între soți, trebuie să ne călăuzim de dispozițiunile articolului 1507 și să conchidem că nici schimbul între soți nu este permis.

Că, în afară de aceasta, concluziunea pe care o tragem din textele menționate, aceiași concluziune o tragem și din scopul și rațiunea pentru care s'a edictat prohibițiunea vânzării între soți, atunci când vom demonstra că același scop și rațiune face ca această prohibițiune să se aplice și la schimb.

Intr'adevăr, este de necontestat că două motive mai principale au dat rațiunea prohibiției vânzării între soți: primul este că, din cauza intimității unor persoane așa de strâns unite, ușor s'ar putea simula prin vânzări, donațiuni deghizate care le-ar permite soților să depășească cotitatea disponibilă și să facă aceste donațiuni irevocabile, iar al doilea motiv este că legea a voit să previe o altă fraudă, căci dacă vânzarea ar fi permisă între soți, unul dintre ei ar putea face o vânzare fictivă celuilalt pentru a sustrage bunurile acțiunii creditorilor. Să examinăm dacă aceste motive nu subsistă pentru a declara că și schimbul între soți trebuie prohibit, căci obiecțiunea cea mai principală ce se face de cei care susțin că schimbul este permis între soți, obiecțiunea care o face și majoritatea în decizia de față, este că se pretinde că la schimb nu poate fi temere ca la vânzare de donațiuni deghizate sau paguba creditorilor, căci la contractul de schimb fiecare parte primește realmente echivalentul lucrului dat în schimb, ori noi credem că temerea trebuie să subsistă, că cine poate împedea pe soți, dacă admitem schimbul, să nu dea echivalentul real?... așa că acest contract în realitate să ascundă, ca și contractul de vânzare o simulație, fie chiar și mai atenuată, căci nu întotdeauna cei în drept care ar putea ataca actul, au posibilitatea să supravegheze executarea operațiunii, în special trebuie să ne raportăm la cazul creditorilor, care pentru a ataca un asemenea act, va trebui să dovedească fraudă prin executarea acțiunii pauliene, care cere și complicitatea terților, greu s'ar putea în asemenea cazuri administra dovezile, iată deci că aceiași temere care ne oprește a admite vânzarea ne face să nu admitem nici schimbul.

Având în vedere că majoritatea în argumentarea susținerii admiterii schimbului se razemă pe dispozițiune art. 1254 cod. civ. care permite schimbul imobilelor dotale în între soți, răspundem în primul loc că ceiace a voit legiuitorul a permis printr'un text formal, iar în al doilea loc că tot legiuitorul în operațiunea schimbului dotal a edictat formalități speciale de îndeplinit și în special că autorizația schimbului să fie dată de justiție și aceasta tocmai pentru ca echivalentul schimbului să fie real și pentru a se împedea fraudă, un asemenea schimb are avantajul că este tutelat de justiție, pe când schim-

bul de imobile sau mobile care nu sunt dotate ar scăpa acestei supravegheri.

Că de asemenea principiului general al libertății tranzacțiilor opunem că nu numai asupra permisiunii schimbului ca în totdeauna când este vorba de salvat înalte principii de ordin social și moral, principiul libertății tranzacțiilor suferă îngrădiri.

Că din toate aceste considerațiuni ne determină a decide că toate regulile care cărmuiesc vânzarea trebuie să cărmuiescă și schimbul, așa fiind în speța de față schimbul intervenit între soții Toma este și de aici concluziunea logică că imobilul din Galați, strada Brăilei No. 177, nu a încetat nici un moment de a fi proprietatea lui exclusivă până la încetarea lui din viață, că întrucât soța sa Sofia Toma a renunțat la succesiunea soțului conform testamentului acesteia, urmează ca întreaga succesiune revenind tot conform testamentului nepoților lui S. Toma, și anume Ioana-Felicia Ghiorghiu, Alexandru-Cezar Ghiorghiu și Mircea Ghiorghiu, că deci acțiunea în revendicare intentată de Gh. Ghiorghiu, ca reprezentant al copiilor săi minori sus arătați — fiind întemeiată urmează a se admite.

Pentru toate aceste motive, sunt de părere a se respinge apelul făcut de frații Atanase și Neculai Grozea, contra sentinței Tribunalului Covurului secții I-a, No. 422 din 29 Decembrie 1922 și a se confirma sentința apelată.

G. Batist

Judecătoria Ocolului I Galați

Audiența de la 9 Iulie 1923

Judecător C. Aburel

Jacues Zaharia cu Soc. Tramvaiului Electric Galați

TRANSPORT DE PERSOANE.—RESPONSABILITATEA CĂRĂUȘULUI.—
CULPĂ CONTRACTUALĂ.—ART. 1470. 1475 ȘI 1080 C. CIVIL.—
ART. 413 C. COMERCIAL.

Responsabilitatea cărăușului, în caz de accident, în materie de transport de persoane este contractuală de oarece, deși art. 1475 c. civ. care vorbește de culpă contractuală se referă numai la transportul lucrurilor, însă art. 1470 c. civil fiind general și referindu-se și la transportul persoanelor, urmează să se aplice în asemenea caz dispozițiunile art. 1080 c. civil din materia generală a obligațiilor, după care diligența care trebuie să se pună în îndeplinirea unei obligațiuni este aceea a unui proprietar.

Ast-fel, când un călător și-a rupt haina din cauza unui șurub eșit afară de la clanța ușei vagonului unui tramvai în care călătorea, poate să ceară repararea daunei pe aceleași principii de culpă contractuală din partea companiei de tramvai respectivă.

No. 232.— Admisă în parte acțiunea intentată de Jacques Zaharia în potriiva Societății pentru exploatarea tramvaiului electric din Galați.

S'au ascultat D-nii avocați Jacques Zaharia personal în susținerea acțiunii sale și A. Păila pentru societatea pârâtă.

Judecata,

Asupra acțiunii intentate de către Jacques Zaharia din Galați, prin petiția înregistrată la No. 295—923, contra societății pentru exploatarea tramvaiului electric din Galați, având de obiect obligarea acesteia din urmă la plata sumei de lei 7000 cu titlu de daune.

Având în vedere susținerile reclamantului că societatea pârâtă este în culpă pentru că nu a îngrijit ea vagonul de transportul călătorilor cu No. 19 să fie în stare bună, astfel că i s'a rupt paltonul într'un cui din încuitorarea ușei, cerând admiterea acțiunii.

Având în vedere susținerile Societății pârâte prin d. avocat Păila că nu este în culpă pentru faptul arătat de reclamant întrucât prin funcționarii săi controlează în totdeauna vagoanele înainte de plecarea lor dela uzină.

Având în vedere și actele din dosar.

Având în vedere că prin depozițiile martorilor audiati sub prestare de jurământ conform art. 196 pr. civ., se constată că reclamantul suindu-se în tramvaiul cu No. 19 și cumpărându-și un bilet pentru a fi transportat în altă parte a orașului și-a rupt paltonul cu care era îmbrăcat, de un cui, care se desfăcuse dela încuitorarea ușei.

Considerând că raportul juridic între reclamant și pârâta societate prin cumpărarea biletului de tramvai, este conform art. 1470 C. civ. o locațiune de lucrări, întrucât codul civil la data când a fost elaborat nu a diferențiat în cadrul larg al noțiunii locațiunii de lucrări elementele speciale ale contractului de transport și care este reglementat deosebit de cod. com. prin art. 413 și urm. numai în privința mărfurilor, nu și a persoanelor.

Că stabilindu-se astfel contractul și reclamantul plângându-se că i s'a rupt paltonul cu care era îmbrăcat, de un cui care se desfăcuse dela încuitorarea ușei vagonului, culpă întrucât există, avându-și cauza în obligațiunile convențiunii, nu poate fi decât contractuală iar nu aquiliană.

Considerând că obligațiunea societății pârâte era de a dispune pentru transportul colectiv al persoanelor printre care era și reclamantul, un vagon în bună stare, în sensul ca să nu producă nici un prejudiciu, „in comitendo”, în dauna vreunui călător.

Că din art. 1475 c. civ. care vorbește de culpă contractuală se referă numai la transportul lucrurilor, însă art. 1470 c. civ. fiind general, referindu-se și la transportul persoanelor, urmează să se aplice în speța disp. art. 1080 c. civ. din materia generală a obligațiilor, după care diligența care trebuie să se pună cu îndeplinirea unei obligațiuni, este aceea a unui „delegens et benis pater familiae” ori de câte ori nu se spune altfel în capitolele contractelor speciale enumerate de codul civil.

Considerând că din depozițiile martorilor audiati în instanță sub prestare de jurământ conform art. 196 pr. civ. se stabilește că reclamantul și-a rupt paltonul în împrejurările arătate.

Ca din copia după adresa Primăriei Galați din 30 Ianuarie 1920 care a concesionat serviciul de exploatarea tramvaiului electric din acest oraș pârâtei societăți, se

constată că în diferite rânduri călătorii s'au plâns de pagubele cauzate lor din lipsa de îngrijire a vagoanelor. Că aceasta este o presumpție de vinovăție a părătei în cazul de față, întrucât această culpă putându-se dovedi eu martori, operează și prezumția ca modalitate probatorie conform art. 1203 C. civ.

Că, în ceiace privește contra-dovada testimonială administrată de părăta, urmează a nu se ține în seamă întrucât martorii audiați sunt în serviciul părătei.

Având în vedere raportul de expertiză aflat la dosar din care se constată quantumul daunei suferită de reclamant prin culpa părătei, și apreciind,

Având în vedere și art. 1073 C. civ. și 140 pr. civ.

Pentru aceste motive, admite în parte acțiunea.

Semnat: C. Aburel,

Nota.—Speța de mai sus, eșind din cadrul obicinuit al proceselor de daune intentate de către călătorul accidentat care a avut de suferit o pagubă provocată persoanei sale fizice, și referindu-se la cazul unei cereri de despăgubiri din partea călătorului care a avut de suferit o daună la „un accesoriu” al persoanei sale fizice:—ruperea hainei de pe el, la un șurub eșit din clanța ușei pe când se afla în vagonul de tramvai—, prezintă o deosebită importanță, nu prin raritatea unor asemenea întâmplări, ci prin lipsa reacțiunii cetățenești în asemenea ocaziuni și ca atare, prin raritatea soluționării ei pe cale juridică.

De altfel, dat fiind că la elaborarea cod. civ. nu s'a diferentiat în cadrul larg al noțiunii locațiunii de lucrări elementele speciale ale contractului de transport, și dat fiind că C. com. prin art. 413 și urm. statuează numai în ceiace privește responsabilitatea cărăușilor în materia transportului de mărfuri, nu și a persoanelor în caz de accidente sau daune provocate, chestiunea de a ști care este criteriul după care călătorul lezât își poate reclama drepturile sale la desdaunare, a dat loc la controverse.

Se susține de către unii, că regulile responsabilității civile în materia transportului de persoane, sunt cărmuite numai de art. 998 și urm. și că art. 1475 C. civil și 425 C. com. s'ar aplica exclusiv la transportul lucrurilor sau mărfurilor.

Statuarea asupra acestor reguli prezintă însă o importanță primordiale și aceasta din punct de vedere al administrării dovezilor, căci dacă raportul contractual de locațiune de servicii sau de cărăușie oblieă prin cuprinsul lui pe cărăuș să garanteze viața călătorului atunci victima accidentului nu are a dovedi de cât existența contractului, rămânând ca patronul sau cărăușul să dovedească că accidentul a provenit din caz fortuit sau dintr'o imprudență a victimei.

Dacă din contra, obligațiunea de garanție nu intră în cadrul contractului, atunci victima sau moștenitorii ei, trebuie să dovedească culpa imputabilă cărăușului (M. Cantacuzino El. Drept civ. pag. 428).

Partizanii primei păreri, în sensul că responsabilitatea cărăușului în materie de transport de persoane ar fi cărmuită după art. 998 și urm. c. civ. și în consecință că reclamantul trebuie să dovedească culpa cărăușului, motivează acest punct de a vedea, pe considerentul că bagajul călătorului încredințat cărăușului fiind un obiect cert și determinat, depozitarul lui nu poate fi scu-

tit de obligațiunea restituirei de cât dovedind cazul fortuit (art. 1156 c. civ.) pe când călătorul nu este un corp cert, această calitate presupunând neapărat un lucru nensufletit. (Alexandresco Vol. V pag. 496).

La această argumentare pe care eminentul nostru juriconsult și profesor dl. D. Alexandresco a numit-o cu drept cuvânt „stranie”, d-sa contraargumentează printr'un exemplu elocvent, exprimându-se precum urmează:

„Astfel, în această teorie, dacă m'am suit în tren spre a merge la București, înregistrând și un cuțar ca bagaj, la caz de un accident care ar aduce atât moartea mea cât și pierderea cuțarului, moștenitorii mei nu vor avea nici o probă de făcut, pentru a fi despăgubiți de pierderea cuțarului (art. 1475 C. C., 425 C. com.), pe când ei vor trebui să dovedească o culpă sau cel puțin o neglijență din partea administrației căilor ferate pentru a dobândi daunele materiale și morale cauzate prin moartea mea. Ori, tocmai aceasta mi se pare cu desăvârșire inadmisibil, siguranța călătorilor meritând dacă nu mai multă, cel puțin atâta îngrijire ca și mărfurile încredințate cărăușului. Nu este exact de a se zice așa precum zice Curtea de Casație din Franța, că responsabilitatea cărăușului este cărmuită de art. 998 și 999, căci atât în privința transportului lucrurilor cât și a persoanelor, responsabilitatea cărăușului rezultă din contract, iar nu din delict sau quasi-delict.

„El se obligă, într'adevăr, a transporta marfa cât și pe călător într'un termen hotărît la un loc anume destinațat printr'un contract (contractul de transport), și de câte ori este vorba de o responsabilitate contractuală, cazul fortuit este în sarcina debitorului care-l alege (art. 1156, 1169). Călătorul trebuie să ajungă teafăr la destinație, *Sain et Sauf*, de câte ori se întâmplă un accident, cărăușul nu și-a îndeplinit obligația, și ca atare, el poate fi tras la răspundere, dacă nu stabilește că întârzierea sau accidentul se datorește unui fapt, care nu-i poate fi imputat (art. 1082) (Alexandresco, Vol. V pag. 496/497).

În acelaș sens, Curtea de Apel din Paris, judecând la 26 Noembrie 1866 acțiunea în daune intentată de către un călător ce a avut de suferit un accident de cale ferată în urma unei deraieri provocate de ruperea bandajului unei dinte roțile vagonului în care călătorea, a hotărît precum urmează:

„Considérant que le voiturier répond de l'avarie des choses à lui confiées à moins qu'il prouve qu'elles ont été avariées par cas fortuit ou force majeure; Considérant que ce principe s'applique à plus forte raison au transport des personnes et protège la sécurité des voyageurs: qu'ainsi dans l'espèce le voyageur blessé n'est pas tenu de prouver la faute de la Compagnie du chemin de fer: que c'est au contraire à la Compagnie qu'incombe l'obligation de prouver les faits qui la déchargent de sa responsabilité” (Bédarride, Transport par chemins de fer, Tom. 2, pag. 64, No. 439).

La fel a hotărît și Trib. Ilfov S. II-a, cu No. 579/905, (Dreptul 1903 pag. 686, iar ca o decizie mai recentă în acelaș sens, este aceea a C. Cas. III-a, pronunțată în ziua de 28 Martie 1921, și publicată în Pand. Rom. III pag. 58, și „Jurisp. Rom. 1921 No. 100, pag. 128) și care sună astfel:

„Când se constată de către instanța de fond că o persoană călătorind cu trenul, a suferit din cauza tampo-
nării trenului, prin neglijența prepușilor căilor ferate,
atât daunele pretinse de către acea persoană cât și res-
ponsabilitatea direcțiunii derivă din neîndeplinirea o-
bligățiunii cărăușului de a transporta pe călător în bu-
nă stare, obligațiune presupusă în orice contract de
transport, iar nu dintr'un quasi-delicet străin de orice
raport contractual.”

În consecință, responsabilitatea cărăușului în caz de
accident, în materie de transport de persoane, fiind con-
tractuală, dămnatul nu are a face de cât următoarele
trei dovezi:

a) Contractul de transport, b) accidentul suferit, și c)
prejudiciul ce i s'a cauzat.

Asupra contractului de transport în materie de per-
soane, s'ar putea naște discuțiunea în sensul de a se sta-
bili momentul de când acest contract ia ființă, și ca con-
secință de când începe responsabilitatea cărăușului.
Bunăoară, s'ar naște întrebarea: când se perfectează
contractul de transport al călătorului suit într'un vagon
de tramvai? Din momentul urcării în vagon, sau din
momentul când taxa transportului a fost achitată con-
tra biletului respectiv? În cazul transportului cu tram-
vaiul, neapărat că contractul de transport ia naștere
din momentul urcării călătorului în vagon, dat fiind
că vagonul oprit în stațiune, constituie o ofertă din par-
tea companiei respective către călător și călătorul din
momentul urcării sale în vagon, dovedește că a accep-
tat această ofertă. Lipsa biletului de călătorie constatată
în momentul accidentului, nu poate ridica dreptul călă-
torului de a susține cu drept cuvânt existența contrac-
tului de transport, cu atât mai mult cu cât conform u-
zului, călătorul mai întâi se sue în tramvai și apoi în
timpul călătoriei achită taxa, primindu-și biletul; prin
urmare s'ar putea zice că la început existența contrac-
tului de transport între călător și companie din mo-
mentul suirei sale în vagon și până la achitarea taxei
contra biletului, este un contract de transport tacit, iar
din momentul primirii biletului contra taxei, contractul
tacit se transformă implicit într'un contract expres.

Mai expus contraversei ar fi cazul călătorului care
în grabă, nemai având timpul material de a scoate bilet
dela ghișeu la calea ferată, se urcă în tren fără bilet, cu
gândul cinstit de a achita în tren costul transportului
plus amenda respectivă.

Faptul că regulamentul de explcatare a calei ferate
obligă pe călător de a-și cumpăra dela ghișeu la gării
bilet înainte de urcarea sa în vagon, dacă călătorul ar
suferi un accident înainte ca la revizie să fie cerut con-
ductorului scoaterea unui bilet plus amenda respectivă,
naște întrebarea: poate călătorul accidentat să pretindă
daune în baza unui contract de transport? Contra pre-
tențiunii călătorului ce a suferit accidentul, calea fe-
rată și-ar putea declina răspunderea, sub motivul că
în primul rând pasagerul accidentat urcându-se în tren
fără a fi achitat în prealabil biletul, conform regula-
mentului, nu a încheiat nici un contract de transport
și unde nu e contract, nu e responsabilitate. Contra a-
cestei argumentări care la prima vedere ar părea întem-
eiată, s'ar putea cu drept cuvânt răspunde calei fe-
rate următoarele: Există contract de transport între
mine accidentat și D-ta cale ferată, întrucât deși nu
mi-am scos bilet anticipat suirei în tren, același regula-

ment pe care îl invoci pentru a susține necesitatea de a
fi scos biletul înainte la ghișeu, îmi dă dreptul mie că-
lător ca să achit în timpul mersului trenului, conduc-
torului trenului care este prepusul D-tale, costul bile-
tului, plus amenda respectivă.

După cum deci, nu s'ar putea nega contractul de
transport unui astfel de pasager accidentat după ce și-a
plătit biletul în tren fie chiar cu amenda respectivă, nu
se poate nega existența aceluiaș contract când chiar
costul transportului încă nu a fost plătit, și aceasta
pentru rațiunea cea mai puternică ce reese însuși din
regulamentul calei ferate care obligă la plata transpor-
tului pe pasager, nu dela stația de unde a fost găsit
fără bilet, ci dela stația de urcare, adică o încasare re-
troactivă pentru un serviciu prestat retroactiv; și când
încasarea remunerației de transport, a locațiunii de
lucrări se face cu putere retroactivă, se consacără prin-
cipiul că din moment ce naște dreptul, naște și riscul
respectiv pentru cărăuș, în speță.

Odată principiul responsabilității cărăușului în ma-
terie de persoane stabilit, naște întrebarea:

Poate călătorul care în timpul transportului cu tram-
vaiul, — cum e speța, pe care o adnotez — și-a rupt hai-
na din cauza unui șurub eșit afară dela clanța ușei va-
gonului în care călătorea, să ceară repararea daunei pe
aceleași principii de culpă contractuală din partea com-
paniei de tramvai respectivă? Evident că da. Atâta
timp cât este stabilit ca obligația cărăușului este de a
transporta pe călător „*Sain et Sauf*” la destinație, nu
se poate susține că acest principiu trebuie aplicat numai
în strictul înțeles literar al acestor cuvinte. Și cu
drept cuvânt: deși contractul de transport de persoane
se referă numai la persoana fizică a călătorului, nu și
la bagajul său, nu se poate totuși susține că haina ce o
poartă pe corp nu face parte integrantă din persoana
sa, căci dacă hainele ne protejă corpul contra intempe-
riilor naturii, în primul rând însă acoperă corpul fără
de care omul ar avea un aspect indecent, iar apariția
sa în public fără a fi acoperit de haine, în raport cu si-
tuația sa socială și obiceiurile concetățenilor, ar fi
priyit ca un act de ultragiu contra moralei publice și
ca atare contra ordinii publice.

Pentru toate aceste motive, consider Cartea de jude-
cată a Jud. Ocol. I Galați, redactată de d. Jude Aburel,
astăzi judecător la Trib. Covurlui și care s'a ilustrat în
totdeauna prin fineța cu care soluționează chestiunile
cele mai subtile, foarte judicioasă, și îmi exprim credin-
ța că dacă această speță s'ar fi judecat în apel, rămânea
la fel soluționată.

Jacques Zaharia

**Administrația revistei roagă pe d-nii abo-
nați în întârziere a'i trimite costul abona-
mentului rămas neachitat.**